

علی زمان میرآبادی

alizaman@takato.ir

مدیر تحقیقات و آموزش شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی

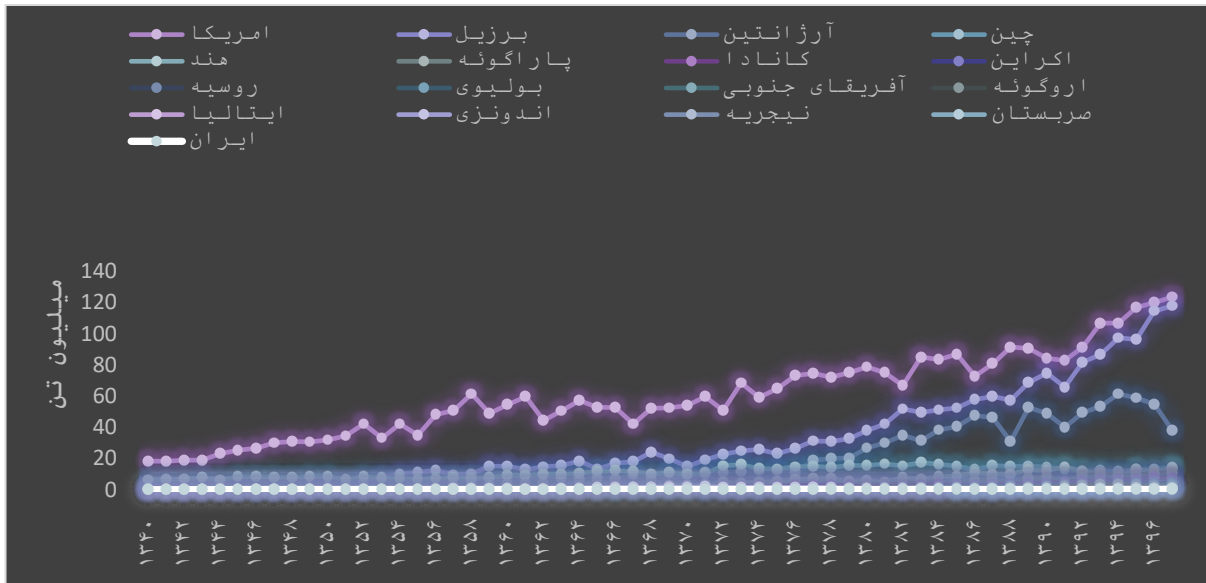
سخنی کوتاه

بررسی وضعیت تولید دانه سویا در بیش از نیم قرن اخیر (۵۷ سال)

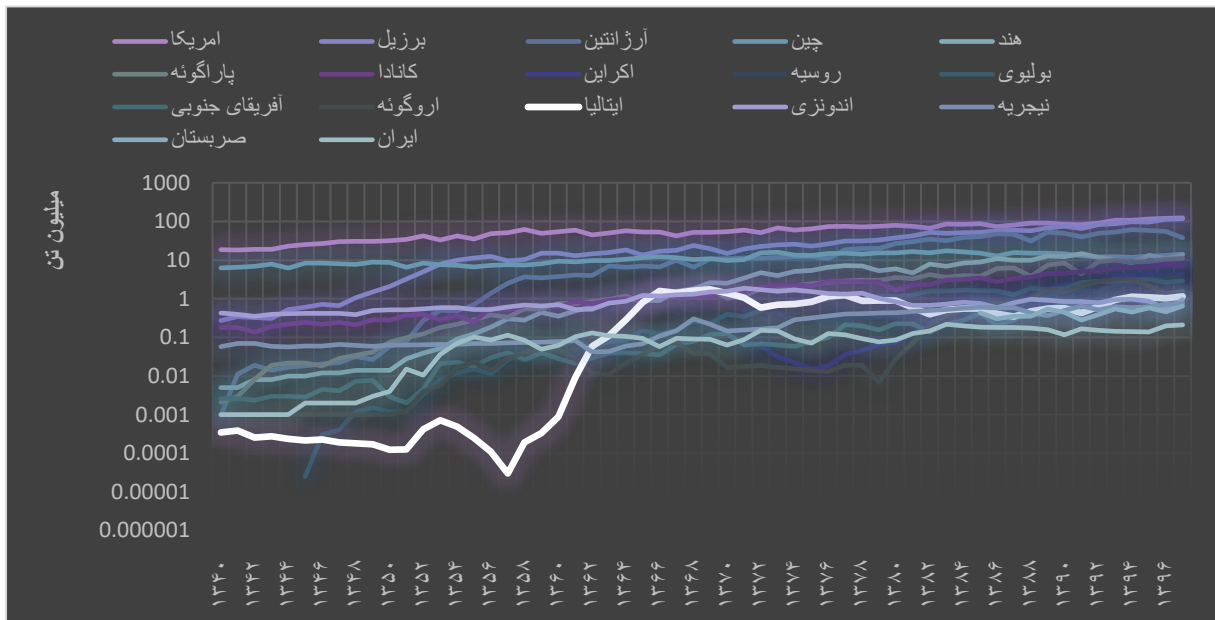
دانه سویا به دلیل درصد روغن و پروتئین و نقش آن در تغذیه انسان و دام تاثیر بسیار زیادی در زندگی انسانها دارد. نگاهی به بررسی آمارهای تولید و مبادلات تجاری این محصول در جهان در مقاطع مختلف نشان می‌دهد که میزان تولید سویا در جهان در فاصله سالهای ۱۳۴۰ تا ۱۳۹۷ (شکل اول) تغییرات رو به افزایشی در اکثر کشورها داشته است. این محصول در قریب به ۱۲۰ کشور جهان تولید می‌شود و سهم بزرگی در اقتصاد جهانی دنیا دارد. نگاهی به آمارهای تولید این محصول در ۱۲ کشور برتر تولید کننده این زراعت در کنار ایران نشان می‌دهد اکثر این کشورها در فاصله سالهای ذکر شده وضعیت رو به رشدی دارند اگرچه آمریکا، برزیل و آرژانتین توانسته اند جایگاه خود را با سایر کشورها به صورت محسوسی ارتقا بخشند. ایران، در طی این مدت و در مقایسه با این کشورها چندان وضعیت مطلوبی نداشته و اگر بخواهیم وضعیت رو به رشد ایران را در طول این سالها به صورت دقیق تر بررسی کنیم نیاز به یک تفسیر لگاریتمی است که در شکل دوم آورده شده است. در شکل دوم میزان تولید ایران به صورت خط سفید رنگی نشان داده شده است و همانطور که شیب نمودار نشان می‌دهد از سال ۱۳۶۶ به بعد تغییرات فاحشی در توسعه زراعت سویا در کشور مشاهده نمی‌شود. این موضوع نشان می‌دهد علی‌رغم تجربه شرایط مختلف آب و هوایی در حوزه زراعت و اتخاذ سیاستهای مختلف توسط مسئولین فنی و سیاسی کشور توفیقی در توسعه این زراعت مهم نداشته ایم. واکاوی دلایل این عدم توفیق را شاید بتوان از گذشته آن و تحقیق روی نتایج ده ساله موفق توسعه این محصول در فاصله سالهای ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۶ جستجو کرد. زمانیکه امکانات فنی برای این توسعه این محصول نسبت به زمان کنونی بسیار ناچیز بوده است ولی علی‌احوال شاهد رشد چشمگیری در توسعه این زراعت در آن سالها بوده ایم. بررسی تمامی اسناد و شواهد بالا و پائین دستی نشان از این موضوع دارد که بخش خصوصی شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی به عنوان متولی این زراعت در سالهای مذکور باعث چنین توسعه ای گردیده است و حال آنکه در طول سالیان گذشته عدم توجه مسئولین امر کشاورزی کشور به همین بخش خصوصی چنین نتایجی را که باعث عدم ارتقا ایران در زمینه تولید این محصول گردیده موجب شده است. بررسیهای دقیق تر در آمار درج شده در سایت FAO از تولید سویا در ایران نشان می‌دهد ظاهراً آمار درج شده در این سایت نیز کاملاً دقیق نبوده و در این خصوص مسئولین امر می‌بایست ضمن شفاف سازی میزان تولید مکاتبات لازم را برای درج اعداد واقعی (بر فرض درج اطلاعات داده ای توسط خود سازمان FAO بر اساس ضریب رشد متوسط سالهای گذشته) انجام دهند. راهکار ساده و پیش روی این توسعه توجه به اصل و بنیانها دارد و امید است مسئولین مربوطه با رعایت مصالح کشور تصمیمات مقتضی را داشته باشند. علی‌رغم توجه بخش دولتی به این بخش خصوصی، حوزه تحقیقات اصلاحی و مرکز ذخایر ژنتیکی شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی در طول فعالیت بیش از ۱۰ ساله خود توانسته پیشرفتهای زیادی داشته باشد و در صورت توجه بیشتر بخش دولتی به شرکتهای خصوصی، می‌توان با آزاد سازی ظرفیتهای

تحقیقاتی، فنی و مهندسی این شرکت در سالی که به نام "جهش تولید" توسط رهبر انقلاب نامگذاری گردیده است گامهای اساسی در زمینه افزایش کمی و کیفی تولید زراعت سویا در کشور عزیزمان ایران برداشت.

شکل اول

شکل دوم

علی زمان میرآبادی

مدیر تحقیقات و آموزش

۳۰ فروردین ماه ۱۳۹۹